

Rapport deputaten kerkelijke lasten

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Meppel 2017

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inhoudsopgave

	Ter inleiding	3
	Samenvatting rapport	3
1	Instelling deputaatschap	4
2	Verslag van werkzaamheden	4
3	Aanbevelingen	11

Bijlagen

1	Opdracht deputaatschap kerkelijke lasten	13
2	Conceptbesluiten	14
3	Inkomsten en uitgaven totaaloverzicht	15
4	Totaaloverzicht quota Gkv, CGK en NGK	16
5	Uitkomst enquête onder kerken over deputaatschappen	17
6	Uitkomst enquête onder deputaatschappen over deputaatschappen	34
7	Verdeling deputatenwerkzaamheden over de domeinen	36

Ter inleiding

Onder kerken en onder kerkleden valt al jaren te beluisteren dat de financiële behoeften van het kerkelijk leven zwaar, om niet te zeggen te zwaar, gaan drukken. De verhoging van de bijdrage voor de zorg voor niet meer actieve predikanten (VSE) in 2015 heeft dit geluid nog versterkt. Ook draagt de langzaam stijgende terugloop in ledental hieraan bij. Ten slotte worden door de toenemende contacten en samenwerking van gemeenten met CGK- en NGK-gemeenten leden zich steeds meer bewust van het verschil in financiële verplichtingen tussen de kerkverbanden.

De GS Amersfoort-Centrum 2005 gaf met het oog op de toen al gevoerde discussie opdracht tot bezinning op efficiency van het kerkorganisatorisch bouwwerk. Dit resulteerde enerzijds in het rapport 'Anders Samen' van deputaten generaal-synodale organisatie (DGSO) aan de GS Zwolle-Zuid 2008 en anderzijds in het rapport 'Afstemming Deputaatschappen' van de werkgroep afstemming deputaatschappen (WAD) aan die synode. De GS Zwolle-Zuid besloot uiteindelijk tot clustering van een aantal landelijke deputaatschappen op het vlak van evangelieverkondiging en gemeenteopbouw en tot het op generaal-synodaal niveau invoeren van een deputaatschap administratieve ondersteuning (DAO).

De GS Zwolle-Zuid 2008 gaf vervolgens opdracht tot bezinning op het financieel draagvlak bij kerken en kerkleden. Dit leidde tot het rapport 'Draaglijke Lasten' van deputaten financiën en beheer (F&B) aan de GS Harderwijk 2011. Dat rapport bracht genoemde synode tot een oproep aan alle landelijke deputaatschappen om qua uitgaven in ieder geval pas op de plaats te maken en waar mogelijk het uitgavenniveau terug te schroeven. Verder werden de deputaatschappen opgeroepen tot kritische zelfreflectie op het eigen takenpakket en de wijze van uitvoering.

Samenvatting rapport

Onderstaande kernboodschappen bevatten de belangrijkste elementen van het rapport

- Het moet kerkleden, die op de vaste grond van Gods genade mogen leven, een eer zijn en blijven middelen voor de instandhouding van het kerkelijk samenleven te verstrekken. Geefbereidheid hangt nauw samen met betrokkenheid.
- Wanneer de voorspelde sterkere afname van het ledental van de GKv realiteit wordt, dan is verhoging van de verplichtingen per ziel onontkoombaar, tenzij mogelijkheden voor lastenverlichting worden gevonden.
- Het aantal gemeenten waar intensief wordt samengewerkt met CGK en/of NGK neemt landelijk toe. En de verwachting bij gemeenten is dat dit nog verder zal toenemen. De vraag dringt zich in dit licht op of blijvende forse verschillen in quota bij toenemende samenwerking wel mogelijk zullen zijn. Anders gezegd, de vraag of de verschillen in kerkelijke organisatie(graad) en in bijdragen betekenis hebben voor de samenwerking, en zo welke, verdient nadrukkelijk aandacht.
- Doordat deputaten kerkelijke lasten niet beschikken over een door de GS geformuleerd algemeen kader voor de inhoudelijke kant van het werk van landelijke deputaatschappen noch over een daartoe vastgestelde meetlat, is het hun niet mogelijk zich verder uit te spreken over nut en noodzaak van de afzonderlijke deputaatschappen.
- Clustering per domein stimuleert efficiënter werken en bevordert een betere beoordeling van nut en noodzaak en van kosten en uitgaven. Ieder deputaatschap kan zo de betrokkenheid vanuit de kerken waar mogelijk op domeinniveau ontwikkelen en verwezenlijken. Samenwerken met deputaatschappen van andere kerkgenootschappen kan gestructureerd worden aangepakt.
- Bij deputaten kerkelijke lasten leeft de gedachte dat het nuttig kan zijn om bij de "producten" van de verschillende deputaatschappen te onderscheiden tussen basisvoorzieningen en aanvullende voorzieningen.

1 Instelling deputaatschap

De GS Ede 2014 stelde zich de vraag hoe strategische keuzes kunnen/moeten worden gemaakt wanneer de financiële ruimte/mogelijkheden verder teruglopen door afnemende geefbereidheid en/of een teruglopend ledental. Dit leidde tot de instelling van het studiedeputaatschap kerkelijke lasten (DKL) met de hieronder te citeren opdracht.

In het deputaatschap werd een vijftal broeders benoemd, te weten

- Jan Bomhof, lid GS Ede en lid van de financiële commissie van die synode;
- Rudi de Graaf, voorzitter van het deputaatschap financiën en beheer (F&B);
- Aad Lootens, penningmeester F&B;
- Anko Niemeijer, lid moderamen GS Ede;
- Tonie Welmers, bestuurslid vereniging Steunpunt Kerkenwerk (SKW).

Deputaten kerkelijke lasten hebben dankbaar gebruik mogen maken van ondersteuning door Ruurd Kooistra, bestuurssecretaris en bureaumanager van SKW. Verder hebben zij in een vroeg stadium vruchtbaar overlegd met de opstellers van 'Anders Samen' en 'Afstemming Deputaatschappen'.

De opdracht die het deputaatschap kreeg is opgenomen in Bijlage 1 (zie Acta GS Ede, art. 108, Besluit 7).

2 Verslag van werkzaamheden

2.1. Geven maakt gelukkiger dan ontvangen

Opdracht 1: *Te werken vanuit de geestelijke houding dat 'geven gelukkiger maakt dan ontvangen' (Hand. 20: 35).*

Ondanks allerlei zorgelijke geluiden laten de hierna te presenteren cijfers zien dat de geefbereidheid binnen de GKv in totalen niet is afgenomen. Dit zegt natuurlijk nog niet alles over de geefbereidheid van ieder afzonderlijk of binnen plaatselijke kerken zelf. Maar het is zeker wel een gegeven waarvan met dankbaarheid kennis mag worden genomen.

Geefbereidheid hangt nauw samen met betrokkenheid. En betrokkenheid hangt weer samen met de afstand tussen doel en gever: hoe korter de afstand, hoe groter de (kans op) betrokkenheid. De tijd dat geld werd gegeven enkel en alleen omdat de ontvangende partij zei het nodig te hebben, is geweest. Kerken en kerkelijke instanties moeten in steeds sterkere mate motiveren en verantwoorden waarvoor zij geld nodig hebben en dat het ook aan dat doel is besteed en niet aan apparaatskosten en/of fondsvorming.

Het moet kerkleden, die op de vaste grond van Gods genade mogen leven, wel een eer zijn en blijven, middelen voor de instandhouding van het kerkelijk samenleven te verstrekken.

Tegen deze achtergrond hebben deputaten kerkelijke lasten hun opdracht uitgevoerd.

2.2. Ontvangsten en uitgaven 2013/2014/2015

Opdracht 2: *Alle quota en andere bijdragen in kaart te brengen die binnen de GKv worden geheven ten behoeve van taken anders dan voor het werk van de eigen gemeente.*

Om de financiële positie van de kerken een gezicht te geven volgt een samenvatting op hoofdgroepen van de cijfers over 2013, 2014 en 2015 van 241 dezelfde kerken.¹ Dankbaar mag genoteerd worden dat in deze drie jaren landelijk gezien sprake was van toenemende overschotten.

Inkomsten en uitgaven (overzicht per jaar van 241 dezelfde kerken)

Respons	2015	2014	2013			
Aantal kerken	241	241	241			
Aantal zielen / leden	112.833	113.842	114.720			
verloop aantal zielen/leden t.o.v. het jaar ervoor	-0,9%	-0,8%				
	kerken totaal			per ziel		
Inkomsten - uitgaven	2015	2014	2013	2015	2014	2013
VVB- bijdragen	41.007.435	40.252.108	40.178.626	363,4	353,6	350,2
Collecten	5.803.339	5.924.111	5.941.902	51,4	52,0	51,8
Overige ontvangsten	4.785.510	3.452.380	3.784.745	42,4	30,3	33,0
Totale ontvangsten	51.596.285	49.628.598	49.905.273	457,3	435,9	435,0
kosten predikant/pastoraat	22.884.092	21.221.727	21.068.917	202,8	186,4	183,7
Quota kerkverband	6.773.200	7.394.240	7.501.938	60,0	65,0	65,4
Lasten Kerkgebouw/aflossing	11.680.288	11.543.598	12.219.933	103,5	101,4	106,5
Kosten plaatselijke organisatie	8.009.818	8.466.976	8.272.543	71,0	74,4	72,1
Totale uitgaven	49.347.397	48.626.541	49.063.331	437,3	427,1	427,7
Overschot	2.248.888	1.002.057	841.942	19,9	8,8	7,3

In bovenstaande tabel valt ook te zien dat het zielental van de kerken daalt. Verschillende prognoses rekenen er mee dat de teruggang de komende jaren verder zal toenemen, en wel tot bijna 2% per jaar in 2025.²

Bovenplaatselijke financiële verplichtingen

In het kerkelijke spraakgebruik worden bovenplaatselijke financiële verplichtingen vaak quota genoemd. Hierbij gaat het enerzijds om verplichtingen opgelegd door kerkelijke vergaderingen en anderzijds om verplichtingen opgelegd uit andere hoofde (bijv. verenigingen als SKW, VSE en regionale zendingsorganen).

¹ Deze cijfers zijn gebaseerd op basis van gegevens vanuit de kerken (ANBI). De volledige overzichten zijn opgenomen in de Bijlage 3.

² Bijdrage Merijn Wijma op www.praktijkcentrum.org/de-gkv-blijft-krimpen (geraadpleegd op 27 oktober 2016).

Hier volgt een overzicht van de bovenplaatselijke verplichtingen, gebaseerd op dezelfde 241 kerken waarop de eerder weergegeven totaaloverzichten zijn gebaseerd.³

Specificatie quota :	kerken totaal			per ziel		
	2015	2014	2013	2015	2014	2013
Quotum t.b.v. onderhoud predikanten:						
Quotum emeritering/VSE (in kosten predikant)	5.893.033	3.868.595	3.811.681	52,2	34,0	33,2
Quota kerkverband :						
Landelijk, via F&B en SKW, E&M.	3.349.610	3.612.421	3.806.137	29,7	31,7	33,2
Quotum zending	2.284.439	2.599.053	2.558.239	20,2	22,8	22,3
Missionaire projecten via classis/regionaal	650.353	717.805	670.761	5,8	6,3	5,8
Hulpbehoevende kerken (classis/regionaal)	286.683	342.049	349.151	2,5	3,0	3,0
Overige projecten	202.115	122.912	117.650	1,8	1,1	1,0
Totaal Quota kerkverband	6.773.200	7.394.240	7.501.938	60,0	65,0	65,4
Quota in plaatselijke organisatie :						
Plaatselijk evangelisatiewerk	326.171	342.314	365.732	2,9	3,0	3,2
DIAC- Quotum Diaconaal Steunpunt	42.567	40.836	40.853	0,4	0,4	0,4
	368.739	383.150	406.586	3,3	3,4	3,5
Totale Quota verplichtingen gemeenten	13.034.972	11.645.985	11.720.205	115,5	102,3	102,2

Conclusies

- Dankbaar mag geconstateerd worden dat in de jaren 2013, 2014 en 2015 landelijk gezien sprake was van toenemende overschotten.
- Onder de post inkomsten valt over 2015 op dat de subpost 'overige inkomsten' fors hoger is dan voorgaande jaren. Dit komt door een aantal incidentele verkopen van onroerende goederen. Niets duidt erop dat hier sprake is van een structurele verhoging.
- De forse verhoging van de bijdrage VSE lijkt door de kerken te zijn opgebracht.
- Wanneer de voorspelde sterkere afname van het ledental realiteit wordt, dan is verhoging van de verplichtingen per ziel onontkoombaar, tenzij mogelijkheden voor lastenverlichting worden gevonden.
- Duidelijk is dat de verplichtingen voor de gemeenten vanuit kerkverband en samenwerkingsverbanden in verenigingsvorm, zowel landelijk als regionaal, afgezien van de afdracht VSE slechts beslag leggen op een beperkt deel van de plaatselijk bijeengebrachte middelen (circa 14%). Verdere bezuinigingen op landelijke uitgaven zullen nauwelijks bijdragen aan een lastenverlichting, zeker niet in substantiële zin.
- Er is sprake van een vooralsnog lichte verschuiving van landelijk naar regionaal. De ontwikkelingen rond zending (regionalisering, verenigingsvorm) zullen deze verschuiving alleen maar versterken.

2.3. Benchmark CGK en NGK

Opdracht 3: Zo mogelijk een vergelijking te geven van de quota die binnen de CGK en de NGK worden geheven met een analyse van de verschillen ten opzichte van de GKv en die in het verdere onderzoek te betrekken.

Het is gelukt cijfers te verzamelen over de landelijke bijdragen voor 2016 bij CGK en NGK. Een samenvattend overzicht volgt hierna.⁴

³ Deze cijfers zijn samengesteld door SKW op basis van ANBI-gegevens vanuit de kerken.

⁴ Een uitgewerkt overzicht van landelijke deputaatschappen en quota is opgenomen als bijlage 4.

vergelijk Quota 2016 GKV - CGK - NGK					
GKV		CGK		NGK	
Quotum GS via F&B (30 deputaatschappen)	€ 29,17	Quotum landelijk (9 doelen)	€ 26,45	Quotum landelijk (10 doelen)	€ 18,31
Overig landelijk GKV	€ 1,93	Overig landelijk CGK	€ -	Overig landelijk NGK	€ 0,73
quota Zending (regionaal & landelijk)	€ 22,00	quota Zending (regionaal & landelijk)	€ 19,50	quota Zending (regionaal & landelijk)	€ 19,00
TOTAAL 2016	€ 53,10	TOTAAL 2016	€ 45,95	TOTAAL 2016	€ 38,04
Quotum t.b.v. onderhoud predikanten:					
VSE (emeritering predikanten)	€ 52,20	Emeritikas	€ 30,00	verevening gestopt per 1-1-2015	
		PM: kerken betalen aan PFZW	€ 12,00	PM: kerken betalen aan PFZW	€ 26,00
				AO-risico (NGA)	€ 6,00
TOTAAL 2016	€ 52,20	TOTAAL 2016	€ 42,00	TOTAAL 2016	€ 32,00

Over het al dan niet bestaan van regionale bijdragen bij CGK en NGK en over de eventuele hoogte daarvan konden onvoldoende representatieve gegevens worden gevonden.

Het aantal gemeenten waar intensief wordt samengewerkt met CGK en/of NGK neemt landelijk toe. En de verwachting bij gemeenten is dat dit nog verder zal toenemen (zie de uitkomst van de hierna te memoreren enquête onder kerken). De vraag dringt zich in dit licht op of blijvende forse verschillen in quota bij toenemende samenwerking wel mogelijk zullen zijn.

Conclusies

- Binnen de GKv functioneren landelijk veel meer deputaatschappen dan binnen CGK en NGK.
- Binnen de GKv wordt per ziel veel meer gevraagd voor de theologische universiteit dan binnen de CGK en de NGK.
- De emeritaatsvoorziening legt binnen de GKv een groter beslag op de middelen dan binnen de CGK en de NGK.
- De landelijke bijdrage voor zending en evangelisatie ligt binnen de CGK veel hoger dan binnen de GKv en de NGK.
- De vraag of de verschillen in kerkelijke organisatie(graad) en in bijdragen betekenis hebben voor de samenwerking, en zo ja welke, is reëel en verdient nadrukkelijk aandacht.

2.4. Nut en noodzaak landelijke deputaatschappen

Opdracht 4: *Vanuit beleidsmatig perspectief te onderzoeken of het nodig of wenselijk is alle taken die momenteel binnen het GKv-kerkverband worden uitgevoerd, te blijven uitvoeren op grond van gebleken nut en noodzaak; dit deputaatschap zal hierbij gebruik maken van het rapport 'Anders Samen' van de toenmalige DGSO aan de GS Zwolle-Zuid 2008.*

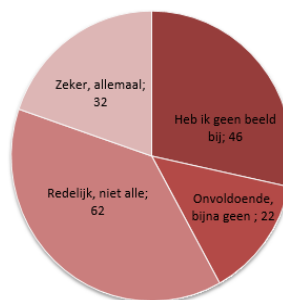
Op dit punt zijn zowel de kerken als de deputaatschappen geënuquêteerd.⁵ De uitkomsten van beide enquêtes zijn op 20 mei 2016 in een tweetal sessies met afgevaardigden van vrijwel alle deputaatschappen besproken.

Kerken

De enquête onder de kerken is door 161 kerken (60% van het totaal) ingevuld. Het merendeel van deze kerken (100) is tevreden met de huidige kerkelijke organisatie en werkwijze met generale synode en landelijke deputaatschappen, weinig kerken (9) zijn ontevreden en bepleiten een andere organisatie. De overige kerken (52) zijn redelijk tevreden, maar zien wel verbeterpunten.

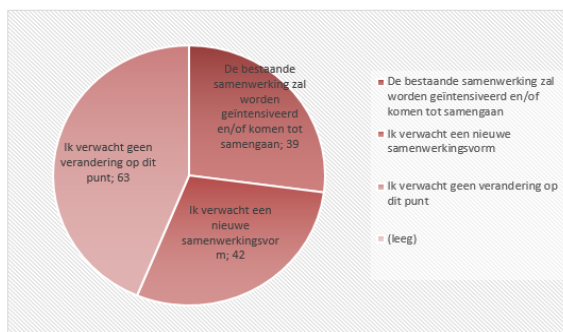
⁵ Stukken over de uitkomsten van de enquêtes zijn opgenomen in Bijlage 5 en Bijlage 6.

Op de vraag naar waarde en betekenis van de inhoudelijke bijdrage van landelijke deputaatschappen antwoordden deze kerken verschillend. Ongeveer een kwart (46) heeft hier geen beeld bij, een achtste (22) karakteriseert de bijdrage als onvoldoende of als bijna non-existent, drie achtste (62) noemt de bijdrage redelijk, maar niet in alle gevallen, en een vijfde (32) beoordeelt de bijdrage ronduit positief.

Een kwart van deze kerken (39) verwacht de komende vijf tot tien jaren dat de samenwerking met andere kerken zal worden geïntensiveerd en mogelijk zal leiden tot samengaan, een kwart van de kerken (42) verwacht te komen tot nieuwe samenwerkingsvormen met andere kerken en drie achtste van de kerken (63) verwacht geen verandering op het punt van samenwerking met andere kerken.

Hoe ziet u de samenwerking over 5 tot 10 jaar?

Deputaatschappen

De enquête onder de generale deputaatschappen is door vrijwel alle deputaatschappen ingevuld.

Uit de reacties blijkt dat de verschillende deputaatschappen geen gedeelde visie hebben op plaats en toekomst van de GKv en hun rol daarbij. Verdere samenvoeging of nauwere onderlinge samenwerking en afstemming lijkt bij de deputaatschappen geen speerpunt te zijn. Diverse deputaatschappen zijn wel van mening dat besluitvorming sneller en adequater kan en moet verlopen. Verschillende deputaatschappen werken veelal naar eigen inzicht en in veel gevallen vooral op praktisch terrein samen met deputaatschappen en commissies van andere kerkgenootschappen.

Doordat deputaten kerkelijke lasten niet beschikken over een door de GS geformuleerd algemeen kader voor de inhoudelijke kant van het werk van landelijke deputaatschappen noch over een daartoe vastgestelde meetlat, is het hun niet mogelijk zich verder uit te spreken over nut en noodzaak van de afzonderlijke deputaatschappen.

Conclusies

- Overkoepelende bestuurlijke visies ontbreken en worden gemist, waardoor ook beoordeling van nut en noodzaak van deputatentaken wordt bemoeilijkt.
- Op landelijk niveau wordt met name kerkelijk-geestelijk gesproken, terwijl op lokaal niveau steeds sterker praktisch en op de eigen lokale omgeving gericht wordt gedacht en gehandeld. Mogelijk speelt dit verschil ook een rol bij de tendens dat landelijke deputaatschappen van mening zijn dat hun werk toegevoegde waarde heeft, terwijl de plaatselijke kerken in veel gevallen afstand tot het werk van die deputaatschappen ervaren en zeker geen betrokkenheid voelen.
- Op het niveau van deputaatschappen/deputatentaken kan breder en dieper worden samengewerkt met aanpalende instanties binnen CGK en NGK.
- Vrij breed leeft de gedachte dat de invloed van het quotum voor de ThUK een dominante plaats inneemt binnen het geheel van de landelijke verplichtingen.

2.5. Efficiënter en effectiever

Opdracht 5: Met inschakeling van alle deputaatschappen en andere betrokkenen een onderzoek in te stellen of het mogelijk is taken efficiënter en effectiever uit te voeren door coördinatie, clustering, samenwerking en fusering van deputaatschappen en/of andere instellingen binnen de GKv; dit deputaatschap zal hierbij gebruik maken van het rapport 'Anders Samen' van de toenmalige DGSO aan de GS Zwolle-Zuid 2008.

Op 21 september 2016 is vanuit DKL nader overleg gevoerd met vertegenwoordigers van zelfadministrerende deputaatschappen, te weten ThUK, PC, GDD en DVN-Zending. Daarbij was tevens een vertegenwoordiger van DAO aanwezig.

Tijdens dit overleg heeft DKL de gedachte voorgelegd de verschillende landelijke deputaatschappen met een structureel karakter domeingewijs te clusteren. Op pragmatische gronden is daarbij voorlopig voor de volgende domeinen gekozen:

- Kerkelijk bureau
- Kerkelijk leven
- Opleiding en vorming
- Buitenland en missie
- Kerkelijke eenheid

De aanwezigen reageerden overwegend positief op de idee van clustering per domein.

In deze gedachte wordt per domein⁶ door de GS een coördinator aangewezen of aangesteld. Binnen de domeinen krijgen de coördinator en de samenroepers van de ertoe behorende deputaatschappen mede tot taak te komen met een overkoepelende visie per domein. Verder zullen zij een meetlat moeten ontwerpen aan de hand waarvan nut en noodzaak van deputatentaken kunnen worden beoordeeld. Ook zullen zij samenwerking, coördinatie, afstemming en samenvoeging binnen het domein vorm moeten geven. Dit legt dus extra verantwoordelijkheid op de schouders van de samenroepers.

Coördinatoren krijgen eveneens tot taak gezamenlijk een centrale visie te ontwikkelen en daarin werkgebied en rol van de GS te verwoorden. Zo kan worden bijgedragen aan onderlinge samenhang binnen het geheel van het organisatorische gebouw. Ook kan dit het formuleren van buitenkaders voor het verantwoordelijkheidsgebied van de GS gemakkelijker maken en kan het benodigde meetlat voor het beoordelen van nut en noodzaak van deputatentaken opleveren.

DKL is tot deze gedachten gekomen op basis van de volgende overwegingen:

- Een dergelijke structuur is overzichtelijk en geschikt voor het ontwikkelen en uitvoeren van overkoepelende visies en overkoepelend beleid. Meer praktische uitwerking en uitvoering blijven liggen op het niveau van deputaten/concrete taken.
- Een dergelijke structuur stimuleert efficiënter werken en bevordert een betere beoordeling van nut en noodzaak en van kosten en uitgaven.
- Ieder deputaatschap kan zo de betrokkenheid vanuit de kerken waar mogelijk op domeinniveau ontwikkelen en verwezenlijken.
- Samenwerken met deputaatschappen van andere kerkgenootschappen kan gestructureerd worden aangepakt.
- Op GS-niveau ontstaat meer ruimte voor concentratie op geestelijk leidinggeven doordat minder organisatorische zaken aan de orde komen en aandacht vragen. Bovendien maakt dit op termijn een andere invulling van de GS-agenda mogelijk, waarbij ook korte vergaderperiodes binnen een driejaarlijkse cyclus tot de mogelijkheden gaan behoren

⁶ In Bijlage 7 is een mogelijke verdeling van de bestaande deputatenwerkzaamheden over de domeinen opgenomen.

Naast de structurele deputaatschappen met veeljarige opdrachten kan de GS ook deputaatschappen voor specifieke onderzoeken instellen. Dergelijke deputaatschappen hebben een beperkte levensduur, in beginsel tot de eerstvolgende generale synode.

2.6. Samenwerking met christelijke (hulp)organisaties

Opdracht 6: Te onderzoeken of samenwerking met christelijke (hulp)organisaties mogelijk is, zowel binnen als buiten het GKv-kerkverband.

Veel deputaatschappen zijn zich van mogelijkheden op dit punt niet bewust. DKL signaleert bij de deputaatschappen op dit punt overigens ook weinig ambities of *out-of-the-box*-denken. Maar daarbij rijst onmiddellijk wel de vraag of de opdrachten van de generale synode hiertoe wel stimuleerden of ruimte lieten.

Conclusie

- Op dit punt valt op dit moment weinig of geen winst te behalen.

2.7. Alternatieve vormen van financiering

Opdracht 7: Na te gaan welke (andere) vormen van financiering voor bepaalde taken mogelijk zijn als alternatief voor het heffen van een quotum; en de betrouwbaarheid van deze andere vormen van financiering te vergelijken met het quota systeem.

Bij alternatieve financiering kan het gaan om betaling voor verleende diensten, om subsidies en om eigen fondswerving.

Op het ogenblik kent de ThUK een beperkte derde geldstroom uit eigen fondswerving (legaten, donaties), die overigens vooral wordt gebruikt voor financiering van bijzondere projecten e.d.. Hiernaast wordt een deel van de kosten van de ThUK van overheidswege betaald. Het PC laat gebruikers voor (bepaalde) diensten betalen. DKL heeft hier geen verder onderzoek naar gedaan.

Alternatieve financiering kan vermindering van zeggenschap en verantwoordelijkheid voor kerkelijke vergaderingen met zich meebrengen.

Bij DKL leeft wel de gedachte dat het nuttig kan zijn om bij de “producten” van de verschillende deputaatschappen te onderscheiden tussen basisvoorzieningen en aanvullende voorzieningen. Basisvoorzieningen, wezenlijk voor het functioneren van de kerkelijke gemeenschap op nationaal en op regionaal/plaatselijk niveau, worden via landelijke quota betaald, terwijl voor aanvullende voorzieningen een prijs/de kostprijs in rekening wordt gebracht.

Conclusie

- Het verdient aanbeveling ten aanzien van diensten te onderscheiden tussen basisvoorzieningen, die worden bekostigd uit de quota, en aanvullende voorzieningen, die bij de afnemer in rekening worden gebracht.
- Overdracht van taken van een kerkelijke organisatie (deputaatschap) naar een privaatrechtelijke rechtspersoon (bijvoorbeeld een vereniging) maakt een andere financieringsvorm mogelijk dan een verplicht quotum.

2.8. Vermindering aantal predikanten

Opdracht 8: Aandacht te geven aan de financiële gevolgen van de verwachte vermindering van het aantal predikanten in de komende jaren en de effecten daarvan op de verdeling van de kerkelijke lasten binnen het kerkverband.

Het heeft DKL aan tijd en mogelijkheden ontbroken om op dit punt in dit stadium onderzoek te doen.

2.9. Financiën

Voor deze opdracht wordt voor de jaren 2015-2017 een budget beschikbaar gesteld van € 4.000 per jaar, als incidentele opdracht te dekken uit niet geraamde rente-inkomsten van F&B. (totaal € 12.000).

De door DKL gemaakte kosten over 2015 bedroegen € 5.445, waarvan het grootste gedeelte bestond uit betaalde advieskosten. Voor 2016 bedroegen de gemaakte vergaderkosten t/m september € 615. We verwachten dat de totale kosten 2016 uitkomen op ca. € 3.500. Voor 2017 zal e.e.a. afhangen van de nog op verzoek van de GS te verrichten aanvullende werkzaamheden. Als dat niet het geval is blijven de totale uitgaven ruim binnen het ons toebedachte begrotingsbedrag.

3 Aanbevelingen

Om de quota te beheersen en waar mogelijk structureel te verlagen doen DKL de volgende aanbevelingen:

3.1. Quota

1. Quota en organisatie richting CGK en NGK harmoniseren.
2. Het quotum voor de ThUK apart in ogenschouw te nemen, enerzijds vanwege de omvang zelf en anderzijds vanwege de hoogte in vergelijking met de betreffende quota bij de CGK en de NGK. De actuele ontwikkelingen rond de GTU zijn hierbij relevant.

3.2. Efficiency organisatie en bijbehorende processen

Uitgangspunt is dat vereenvoudiging en stroomlijning van de organisatie met de bijbehorende processen op termijn kan leiden tot kostenvoordelen en tot betere bestuurbaarheid via coördinatie en afstemming.

1. Clustering van deputaatschappen binnen een beperkt aantal domeinen (een mogelijke indeling is opgenomen in Bijlage 7)
2. Benoeming van een coördinator per domein, bij voorkeur van buiten de betrokken deputaatschappen.
3. Coördinatoren opdragen een centrale visie voor het generaal synodale werk te ontwikkelen, waarbij de essentie en de kaders van de verantwoordelijkheden en taken van de GS helder worden beschreven.
4. Die centrale visie kan vervolgens dienen als meetlat voor het beoordelen van nut en noodzaak van deputaatschappen en deputatentaken. Bovendien kan een dergelijke centrale visie bijdragen aan het onderscheiden tussen basisvoorzieningen voor alle kerken, die via een verplicht quotum worden gefinancierd, en aanvullende voorzieningen die vrijwillig kunnen worden afgenomen en waarvoor apart wordt betaald.
5. De coördinatoren werken eveneens, uitgaande van de centrale visie, een opzet uit hoe de onderscheiden deputaatschappen zullen samenwerken met aanpalende deputaatschappen van de CGK en commissies van de NGK.
6. De afzonderlijke coördinatoren ontwikkelen in overleg met de samenroepers van de deputaatschappen binnen het eigen domein een visie voor dat domein uit, die aansluit bij en past binnen de centrale visie.

7. Binnen de afzonderlijke domeinen zal een afweging moeten plaatsvinden welke deputaatschappen of deputerentaken kunnen worden beëindigd dan wel elders kunnen worden belegd en hoe werkwijze en besluitvorming binnen het eigen domein worden ingericht.
8. De coördinatoren kunnen zich laten ondersteunen door DAO en F&B.
9. De coördinatoren rapporteren hun bevindingen en voorstellen op de hiervoor genoemde punten aan de GS 2020.

1 Opdracht deputaatschap kerkelijke lasten

Acta GS Ede art. 108, Besluit 7 (benoemingsbrief deputaten KL dd 17 september 2014⁷)

Een deputaatschap in te stellen met als opdracht om aan de generale synode 2017 een rapport uit te brengen en voorstellen te doen aan de hand van een onderzoek naar de totale som van de quota die binnen de kerken worden geheven en hoe die quota kunnen worden beheerst en bij voorkeur structureel worden verlaagd.

Daarbij dient dit deputaatschap in ieder geval:

1. te werken vanuit de geestelijke houding dat 'geven gelukkiger maakt dan ontvangen' (Hand. 20: 35);
2. alle quota en andere bijdragen in kaart te brengen die binnen de GKv worden geheven ten behoeve van taken anders dan voor het werk van de eigen gemeente;
3. zo mogelijk een vergelijking te geven van de quota die binnen de CGK en de NGK worden geheven met een analyse van de verschillen ten opzichte van de GKv en die in het verdere onderzoek te betrekken;
4. vanuit beleidsmatig perspectief te onderzoeken of het nodig of wenselijk is alle taken die momenteel binnen het GKv-kerkverband worden uitgevoerd, te blijven uitvoeren op grond van gebleken nut en noodzaak; dit deputaatschap zal hierbij gebruik maken van het rapport 'Anders Samen' van de toenmalige DGSO aan de GS Zwolle-Zuid 2008;
5. met inschakeling van alle deputaatschappen en andere betrokkenen een onderzoek in te stellen of het mogelijk is taken efficiënter en effectiever uit te voeren door coördinatie, clustering, samenwerking en fusering van deputaatschappen en/of andere instellingen binnen de GKv; dit deputaatschap zal hierbij gebruik maken van het rapport 'Anders Samen' van de toenmalige DGSO aan de GS Zwolle-Zuid 2008;
6. te onderzoeken of samenwerking met christelijke (hulp)organisaties mogelijk is, zowel binnen als buiten het GKv-kerkverband;
7. na te gaan welke (andere) vormen van financiering voor bepaalde taken mogelijk zijn als alternatief voor het heffen van een quotum; en de betrouwbaarheid van deze andere vormen van financiering te vergelijken met het quota systeem;
8. aandacht te geven aan de financiële gevolgen van de verwachte vermindering van het aantal predikanten in de komende jaren en de effecten daarvan op de verdeling van de kerkelijke lasten binnen het kerkverband.

⁷ In Acta GS Ede 2014-2015 art. 108 valt te lezen dat opdracht 1 geen onderdeel uitmaakt van het GS besluit.

Materiaal:

rapport deputaten kerkelijke lasten (06-12-2016)

Besluit 1:

deputaten kerkelijke lasten decharge te verlenen.

Besluit 2:

Kennis te nemen van de constatering van deputaten dat:

- a substantiële bezuiniging op de kosten van de meeste structurele deputaatschappen c.q. deputatentaken niet mogelijk is zonder taken te beëindigen c.q. af te stoten;
- b verder teruglopend ledental maakt verhoging van landelijke quota onontkoombaar, tenzij deputatentaken worden beëindigd c.q. afgestoten;
- c een op generaal synodaal niveau vastgestelde meetlat voor het beoordelen van nut en noodzaak van deputaatschappen c.q. deputatentaken wordt gemist;
- d het aantal landelijke deputaatschappen en de landelijke quotumdruk binnen de GKv significant omvangrijker zijn dan bij CGK en NGK, waarbij het quotum voor de ThUK een dominante positie inneemt.

Besluit 3:

in te stemmen met de aanbevelingen van deputaten ter beheersing van de omvang van de quota en ter verbetering van de generale kerkelijke organisatie, in het bijzonder:

- a de aanbeveling de bestaande structurele deputaatschappen c.q. deputatentaken te verdelen over een vijftal domeinen, te weten kerkelijk bureau, kerkelijk leven, opleiding en vorming, buitenland en missie alsmede kerkelijke eenheid, en per domein een coördinator te benoemen;
- b de aanbeveling een centrale visie te formuleren voor de gehele generale kerkelijke organisatie en voor de genoemde vijf domeinen;
- c de aanbeveling de quota en het aantal deputaatschappen c.q. deputatentaken te harmoniseren met CGK en NGK.

Besluit 4:

Coördinatoren op te dragen gezamenlijk of per domein samen met de samenroepers van de deputaatschappen binnen hun domein te komen met voorstellen voor:

- a een centrale visie voor de gehele kerkelijke organisatie en voor de genoemde vijf domeinen;
- b een maatstaf om nut en noodzaak van structurele deputaatschappen c.q. deputatentaken te beoordelen;
- c het benoemen van wat op het vlak van diensten als basisvoorzieningen zijn aan te merken en wat als aanvullende voorzieningen;
- d het samenwerken tussen dan wel het samenvoegen van deputaatschappen c.q. deputatentaken uit CGK, GKv en NGK.

Bijlage 3 inkomsten en uitgaven totaaloverzicht

15

Kerkelijke lasten (overzicht per jaar, van 241 dezelfde kerken)

Respons	2015	2014	2013
Aantal kerken	241	241	241
Aantal zielen / leden	112.833	113.842	114.720
verloop aantal zielen/leden t.o.v. het jaar ervoor	-0,9%	-0,8%	

Inkomsten - uitgaven	2015	2014	2013
VVB- bijdragen	41.007.435	40.252.108	40.178.626
Collecten	5.803.339	5.924.111	5.941.902
Overige ontvangsten	4.785.510	3.452.380	3.784.745
Totale ontvangsten	51.596.285	49.628.598	49.905.273
kosten predikant/pastoraat	22.884.092	21.221.727	21.068.917
Quota kerkverband	6.773.200	7.394.240	7.501.938
Lasten Kerkgebouw/aflossing	11.680.288	11.543.598	12.219.933
Kosten kerkelijke organisatie	8.009.818	8.466.976	8.272.543
Totale uitgavebn	49.347.397	48.626.541	49.063.331
Overschot	2.248.888	1.002.057	841.942

per ziel		
2015	2014	2013
363,4	353,6	350,2
51,4	52,0	51,8
42,4	30,3	33,0
457,3	435,9	435,0
202,8	186,4	183,7
60,0	65,0	65,4
103,5	101,4	106,5
71,0	74,4	72,1
437,3	427,1	427,7
19,9	8,8	7,3

Respons	Kolomlabels	PS Noord	PS Oost	PS West	PS Zuid	Eindtotaal
Aantal kerken		65	56	64	56	241
Aantal zielen / leden		29.670	33.048	30.075	20.040	112.833
Belijdende leden		19.556	21.108	19.734	13.287	73.685
percentage belijdende leden		66%	64%	66%	66%	65%
Inkomsten - uitgaven		PS Noord	PS Oost	PS West	PS Zuid	Eindtotaal
VVB- bijdragen		10.260.951	11.155.680	11.667.893	7.922.911	41.007.435
Collecten		1.523.752	1.607.471	1.648.801	1.023.316	5.803.339
Overige ontvangsten		1.067.513	840.246	1.428.236	1.449.515	4.785.510
Totale ontvangsten		12.852.216	13.603.397	14.744.931	10.395.742	51.596.285
kosten predikant/pastoraat		5.796.791	6.422.716	6.428.881	4.235.704	22.884.092
Quota kerkverband		1.566.383	1.902.775	1.947.766	1.356.275	6.773.200
Lasten Kerkgebouw/aflossing		2.886.627	2.836.375	3.376.806	2.580.480	11.680.288
Kosten kerkelijke organisatie		4.453.010	4.739.150	5.324.573	3.936.755	18.453.488
Totale uitgavebn		12.437.162	13.335.507	14.055.381	9.519.347	49.347.397
Overschot		415.054	267.890	689.549	876.395	2.248.888

per ziel				
PS Noord	PS Oost	PS West	PS Zuid	Eindtotaal
345,8	337,6	388,0	395,4	363,4
51,4	48,6	54,8	51,1	51,4
36,0	25,4	47,5	72,3	42,4
433,2	411,6	490,3	518,7	457,3
195,4	194,3	213,8	211,4	202,8
52,8	57,6	64,8	67,7	60,0
97,3	85,8	112,3	128,8	103,5
150,1	143,4	177,0	196,4	163,5
419,2	403,5	467,3	475,0	437,3
14,0	8,1	22,9	43,7	19,9

Specificatie enkele quota	2015	2014	2013
Quotum t.b.v. onderhoud predikanten:			
Quotum emeritering/VSE (in kosten predikant)	5.893.033	3.868.595	3.811.681
Quota kerkverband :			
Landelijk, via F&B en SKW, Evang.+Moslims	3.349.610	3.612.421	3.806.137
Quotum zending	2.284.439	2.599.053	2.558.239
Missionaire projecten via classis/regionaal	650.353	717.805	670.761
Hulpbehoevende kerken (classis/regionaal)	286.683	342.049	349.151
Overige projecten	202.115	122.912	117.650
Totaal Quota kerkverband	6.773.200	7.394.240	7.501.938
Quota in kerkelijke organisatie :			
Plaatselijk evangelisatiewerk	326.171	342.314	365.732
DIAC- Quotum Diaconaal Steunpunt	42.567	40.836	40.853
	368.739	383.150	406.586
Totale Quota verplichtingen gemeenten	13.034.972	11.645.985	11.720.205

per ziel		
2015	2014	2013
52,2	34,0	33,2
29,7	31,7	33,2
20,2	22,8	22,3
5,8	6,3	5,8
2,5	3,0	3,0
1,8	1,1	1,0
60,0	65,0	65,4
2,9	3,0	3,2
0,4	0,4	0,4
3,3	3,4	3,5
115,5	102,3	102,2

BIJLAGE: specificatie van enkele posten

Overige inkomsten	2015	2014	2013
Legaten	974.484	517.246	514.778
Woning-/zaalhuur, winst consumpties	1.631.919	1.609.254	1.585.868
Ontvangen rente	249.082	317.952	391.752
Steunverlening (landelijk/PS/classis)	397.298	388.119	447.346
Verkoop woning/gebouwen	840.665	0	193.585
Overige ontvangsten	692.062	619.809	651.417
Totaal overige inkomsten	4.785.510	3.452.380	3.784.746

2015	2014	2013
8,6	4,5	4,5
14,5	14,1	13,8
2,2	2,8	3,4
3,5	3,4	3,9
7,5	0,0	1,7
6,1	5,4	5,7
42,4	30,3	33,0

Traktement-pastoraat	2015	2014	2013
Traktement, kostenvergoedingen, preekbeurten	15.690.529	16.073.909	16.049.331
Kerkelijk-/pastoraal werker, catecheten	1.300.530	1.279.222	1.207.904
Bijdrage emeritering / VSE	5.893.033	3.868.595	3.811.681
Totaal traktement-pastoraat	22.884.092	21.221.726	21.068.916

2015	2014	2013
139,1	141,2	139,9
11,5	11,2	10,5
52,2	34,0	33,2
202,8	186,4	183,7

Bijlage 4 Totaaloverzicht quota GKv, CGK en NGK

vergelijk Quota 2016 GKv - CGK - NGK					
GKv		CGK		NGK	
Overzicht deputaatschappen	per ziel	Doelstelling	per ziel	Doelstelling	per ziel
Man/Vrouw in de kerk	0,09				
Man/Vrouw en ambt	0,03				
Kerkorde	0,05				
Bemiddeling en begeleiding	0,03				
Commissie van beroep in predikantszaken	0,01				
RvA Huwelijk en echtscheiding	0,01				
Hoger beroep	0,04				
Liturgie	0,04				
Steunpunt Liturgie	0,21				
Mediazaken	0,02				
Doven en slechthorenden	0,92			Comm. Dovenpastoraat	0,60
Geestelijke verzorging militairen	0,03				
Seksueel misbruik in kerkelijke relaties	0,05				
Meldpunt seksueel misbruik	0,12				
Generaal diaconaal deputaatschap	0,04				
Aanvullende steun missionaire projecten	2,68	Evangelisatie	4,00	Missionair Steunpunt (-/- E&M)	1,22
Deputaten aanvullende steun mis. projecten	0,01				
Studiedeput. ondersteuning classis/kerken	0,04				
Kerkelijke eenheid	0,10				
Betrekkingen buitenlandse kerken	0,98				
Art. 11 KO hulpbehoevende kerken	0,57			Comm. steunbehoevende kerken	1,50
Art. 11 KO deputaten	0,03				
Kerk en overheid	0,10				
Financiën en beheer	0,17	Onderlinge bijstand/advies (*)	4,00	Financ.comm. NGK	2,25
Synodekosten	0,47				
Administratieve ondersteuning	0,55				
Vermindering Centrale Alg. Reserve (CAR)	-1,75				
Diaconaal steunpunt	0,85	Diaconaat	3,00	Ned.Geref. jeugdwerk	2,00
Praktijkcentrum	2,49	Kerkjeugd en onderwijs	3,50	Gemeenteopbouw en toerusting	1,44
Bureau Studiefinanciering	1,57	Studiestimul.fonds (?)	1,00	Comm. steunbehoev. TU-studenten	0,60
Theologische Universiteit	14,27	TU-Apeldoorn	7,45	Ned.Geref. predikantenopleiding	7,20
ZHT	3,23				
Archief en documentatiecentrum	1,13				
		Varenden	1,15	Arbeidszaken-arbeidsvoorw. (NGA)	1,50
		Pastoraat gezondheidszorg	1,35		
		Kerk en Israël	1,00		
Generaal totaal via F&B	29,17		26,45		18,31
Steunpunt Kerkenwerk	1,55				
Evangelie en Moslims	0,38			Evangelie en Moslims	0,73
Overig landelijk GKv	1,93	Overig landelijk CGK	0,00	Overig landelijk NGK	0,73
quota Zending (regionaal & landelijk)	22,00	quota Zending (regionaal & landelijk)	19,50	quota Zending (regionaal & landelijk)	19,00
TOTAAL 2015	53,10	TOTAAL 2015	45,95	TOTAAL 2015	38,04
		(*) waarschijnlijk verschillende doelstellingen			
Quotum t.b.v. onderhoud predikanten:					
GKv		CGK		NGK	
VSE (emeritering predikanten)	52,00	Emeritikas	30,00	verevening gestopt per 1-1-2015	
		PM: kerken betalen aan PFZW	12,00	PM: kerken betalen aan PFZW	26,00
				AO-risico (NGA)	6,00
TOTAAL 2015	52,00	TOTAAL 2015	42,00	TOTAAL 2015	32,00

Uitkomst enquête

Kerkverband en Kerkelijke lasten

In opdracht van: Deputaatschap Kerkelijke Lasten
Uitgevoerd door : SKW, Ruurd Kooistra
Looptijd enquête: 26 maart – 26 mei 2015

Inleiding

De waarde van ons kerkverband kwam ter tafel op de Generale Synode Ede in 2014. Hoewel de quota de laatste vijf jaar dalen, zijn er toch signalen van zorgen. Die zorgen zijn er overigens niet alleen op financieel vlak maar ook over de inhoudelijke bijdrage en organisatie van ons kerkverband. Diverse plaatselijke kerken vroegen hiervoor aandacht. Daarom zijn de kerken in opdracht van de synode ondervraagd over het nut en de noodzaak van alle taken binnen het kerkverband. De visie en de behoeften van de kerken bepalen mede de inhoud van mogelijke aanbevelingen. De enquête is na te lezen achter deze [link](#). In dit rapportje zijn de resultaten beschreven.

1. Respons en representativiteit

a. Respons

Van de 269 kerken werkten 162 mee aan deze enquête. Dit is een respons van 60%. In vergelijking met andere digitale enquêtes onder onze kerken is dit een goede respons.

b. Representativiteit in aantallen

Van de 162 reacties zijn 155 kerken bij naam bekend gemaakt. Aan deze kerken is zielental, aantal belijdende leden en de regio (PS en Classis) toegevoegd. Hiermee zijn twee metingen op de populatie uitgevoerd:

Tabel 1A: Verdeling naar regio

Regio	Aantal reacties	Aantal kerken	Percentage
Drenthe	13	25	52,00 %
Friesland	13	19	68,42 %
Gelderland	17	31	54,84 %
Groningen	18	35	51,43 %
Holland-Noord	14	30	46,67 %
Holland-Zuid	20	29	68,97 %
Overijssel	26	49	53,06 %
Utrecht	20	29	68,97 %
Zeeland-Nrd-Brabant-Limburg	14	22	63,64 %
Totaal	155	269	

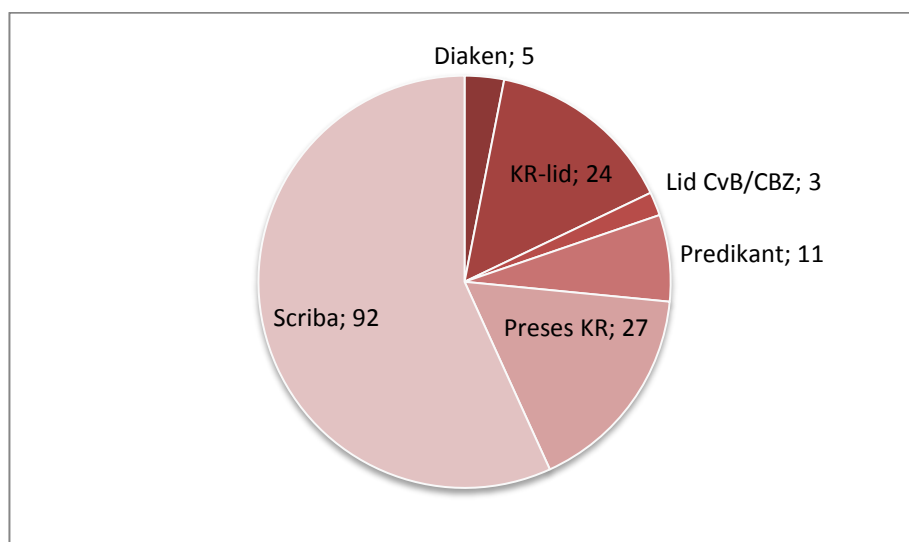
Tabel 1B: Verdeling naar zielental

Zielental	Aantal reacties	in percentage van kerken
minder dan 150	25	63%
151 tot 300	41	51%
301 tot 450	27	66%
451 tot 600	27	77%
601 tot 750	14	39%
751 tot 900	11	65%
901 tot 1050	3	33%
1050 tot 1350	3	50%
meer dan 1350	4	40%
Totaal	155	

Conclusie: Zowel de verdeling van reacties naar regio als naar gemeente-omvang is evenwichtig en representatief.

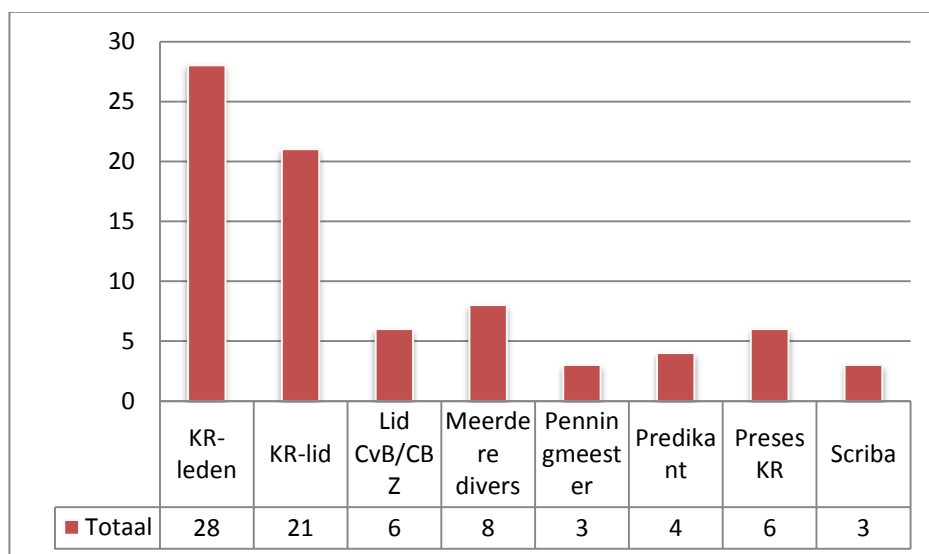
c. Representativiteit op inhoud en afstemming

In figuur 1 is weergegeven wie de enquête heeft ingevuld.

Figuur 1 Enquête is ingevuld door (in aantallen)

Van de 162 personen voerden 79 overleg (**49%**) met anderen en 83 gaven hun mening zonder overleg.

Figuur 2 Overleg vond plaats met (in aantallen):

Conclusie: Deputaten Kerkelijke Lasten hadden kerkenraadsleden als doelgroep voor ogen. Dit doel is zeker bereikt. Daarnaast werd van belang geacht te weten of bij het invullen van de enquête ook meerdere mensen betrokken waren. Daarmee wordt de waarde van de antwoorden vergroot omdat het in die gevallen niet gaat om de mening van slechts één persoon. Opvallend is dat in bijna 50% van de gevallen overleg plaats vond en dat daarvan het merendeel overleg had met *meerdere* kerkenraadsleden. Dit toont een grote betrokkenheid van de respondenten aan.

2. Gemeente, predikant en/of kerkelijk werker

Dit onderdeel van de enquête had tot doel eerst enkele feiten te vergaren over de kerk. Om een juiste waarde aan de antwoorden (beoordeling van ons kerkverband) toe te kennen is het belangrijk de context van de respondenten hierin te betrekken.

a. Typering van de gemeente

De respondenten typeerden de samenstelling/leeftijdsopbouw van hun gemeente als volgt:

Tabel 2A: typering samenstelling gemeenten

	Aantal	percentage van aantal reacties
Een evenwichtige verdeling in leeftijdsopbouw	66	41%
Relatief veel jongere gemeenteleden (veel gezinnen met kinderen)	41	15%
Relatief veel oudere gemeenteleden	31	25%
Onze situatie is anders...	24	19%
Totaal	162	100%

33 respondenten gaven een extra toelichting waarvan **9** met een aanvullende toelichting op hun keuze.

Tabel 2B: nadere toelichting op samenstelling gemeenten

24 respondenten kozen "Onze situatie is anders omdat:	Aantal	percentage van aantal toegelicht (24)	percentage van totaal aantal reacties (162)
.. we onderbezet zijn in de middengroep (leeftijd 30-50 jaar)	14	59%	9 %
.. wij veel studenten / veel verloop kennen	6	25%	4 %
.. bij ons veel jonge mensen vertrekken wegens studie/werk/wonen elders	2	8%	1%
.. te maken hebben met specifieke omstandigheden zoals asielzoekers	2	8%	1%
Totaal	24	100%	15%

b. Verbintenis met een predikant

Op de vraag of aan de kerk één of meer **gemeentepredikanten** (dus geen predikanten met een bijzondere aanstelling) verbonden zijn, volgt de volgende verdeling:

Tabel 2C: aanstelling gemeentepredikanten

	Aantallen			percentage van totaal aantal reacties (162)
Eén of meer gemeentepredikanten verbonden aan de kerk (geen predikanten met bijzondere aanstelling)	137			85 %
↳ kerken die de predikant zelfstandig onderhouden		121		75 %
↳ kerken die in combinatie met een andere kerk predikant onderhouden		16		10 %
↳ predikant wordt "gedeeld" met andere GKV Kerk			15	9 %
↳ predikant wordt "gedeeld" met andere CGK Kerk			1	1 %

(↳ = onderdeel uitmakend van bovenstaande)

Bij het “delen” van een predikant met een andere kerk bedroeg de gemiddelde aanstelling **58%**.

Bij dit onderdeel gaven **10** kerken aan de predikant niet met een andere kerk te delen maar dat hun situatie wel afwijkt, namelijk:

- Bij **4** kerken is sprake van een deeltijdbetrekking waarbij de predikant geen andere kerk dient.
- Bij **6** kerken betreft het een samenwerkingsgemeente. Dus één gemeente gevormd uit CGK, GKV en/of NGK.

Op de vraag of aan de kerk één of meer **predikanten in bijzondere dienst** verbonden zijn, volgt de volgende verdeling:

Tabel 2D: aanstelling predikanten in bijzondere dienst

	Aantallen		percentage van totaal aantal reacties (162)	Toelichting
Kerken die financiële (mede) verantwoordelijkheid dragen voor predikanten in bijzondere dienst	23		14 %	
↳ geheel zelfstandig		5	3 %	Grotere stadsgemeenten met specifiek project
↳ tezamen met (enkele) classiskerken		7	4 %	Classicale projecten zoals studentepastor
↳ tezamen met classiskerken, PS en/of landelijke steun		11	7 %	Missionaire projecten

Op de vraag of aan de kerk een **predikant alleen kerkrechtelijk** verbonden is (in dienst bij een andere instelling), volgt de volgende verdeling:

Tabel 2E: predikanten alleen kerkrechtelijk verbonden

	Aantallen		percentage van totaal aantal reacties (162)
Kerken met alleen kerkrechtelijk verbonden predikant	11		7 %
↳ verbonden aan rechtspersoon voor missionair werk/speciale opdracht		4	2,5 %
↳ Verbonden aan een zorginstelling		4	2,5 %
↳ In dienst bij Defensie (legerpredikant)		2	1 %
↳ In dienst bij de TU Kampen		1	1 %

c. Verbintenis met een kerkelijk/pastoraal werker

Op de vraag of aan de kerk een kerkelijk/pastoraal werker verbonden is, volgt de volgende verdeling:

Tabel 2F: Verbintenis kerkelijk/pastoraal werker

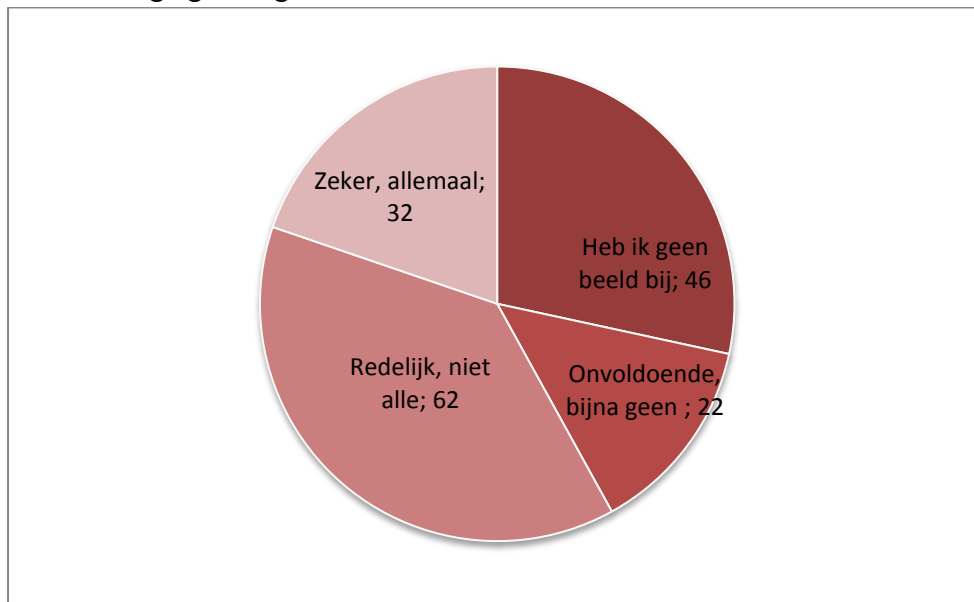
	Aantallen		percentage van totaal aantal reacties (162)	Toelichting
Kerken met kerkelijk/pastoraal werker in dienst	27		17 %	
↳ ingezet voor specifiek project		18	11 %	De meerderheid geeft aan de KW'er in te zetten voor jongerenwerk en catechese
↳ ingezet voor pastorale ondersteuning		9	6 %	Gaat hier om brede inzet en prediking (KW'er met preekbevoegdheid / PRIO)
↳ Ingezet als kerkplanter/gemeente stichter		0	0 %	

Conclusie: De meerderheid van de kerken in deze enquête heeft één of meer gemeentepredikant(en). Maar ook de andere categorieën zijn vertegenwoordigd, namelijk kerken die anderszins verantwoordelijk zijn voor een predikant en/of een kerkelijk werker in dienst hebben. Opvallend is dat tussen alle respondenten geen kerk zit met een kerkplanter/gemeentestichter in dienst.

3. De visie op ons LANDELIJK kerkverband

a. Visie op de INHOUDELIJKE BIJDRAGE van het kerkverband

Bij dit onderdeel verschaften wij de kerken allereerst een overzicht van alle huidige deputaatschappen. Op de vraag in hoeverre men de **deputaatschappen inhoudelijk vindt bijdragen** aan het functioneren van de plaatselijke gemeente, werd als volgt gereageerd:

Figuur 3 Mening over inhoudelijke bijdrage deputaatschappen

Indien men redelijk of onvoldoende had ingevuld werd gevraagd dit nader toe te lichten met de eventuele vermelding van welke deputaatschappen men minder goed vindt bijdragen. Hierop kwamen **91 reacties**. Van de 91 reacties gaven **56** een toelichting. De overige noemden alleen enkele deputaatschappen bij naam. De gemaakte opmerkingen zijn gerubriceerd in tabel 3A.

Tabel 3A: opmerkingen bij redelijke of onvoldoende bijdrage van deputaatschappen

	Aantal	percentage van totaal aantal open reacties (56)	percentage van totaal aantal reacties (162)
Kunnen we niet beoordelen, we maken maar van een beperkt aantal gebruik.	19	34 %	12 %
Deputaatschappen staan op grote afstand, we merken er onvoldoende van en geen idee wat ze allemaal doen.	16	29 %	10 %
Niet alle deputaatschappen zijn (meer) relevant of verantwoord in deze tijd, er is geen (of onvoldoende) vraag naar vanuit de kerken.	12	21 %	7 %
Landelijke deputaten zijn zeker nuttig voor plaatselijk functioneren...zijn wel voornamelijk gericht op synodale zaken.	9	16 %	6 %
Totaal	56	100 %	35 %

De top 5 deputaatschappen die werden genoemd bij de vraag welke men minder vindt bijdragen:

1. Pastorale zorg Doven
2. Evangelie & Moslims
3. Geestelijke verzorging militairen
4. Relatie Kerk & Overheid
5. Archief en documentatie

Opvallend is dat bijna alle deputaatschappen wel één of meerdere keren worden genoemd op twee na; namelijk Diaconale Zaken en M/V.

Kruisverband:

Interessant is te meten of de mening over de inhoudelijke bijdrage van ons kerkverband beïnvloed wordt door de functie van de respondent binnen de kerk. Men zou bijvoorbeeld kunnen verwachten dat predikanten hierover een positiever oordeel vellen dan kerkenraadsleden. Daarom is onderstaande tabel opgesteld:

Tabel 3B

	Aantal van Ingevuld door
Onbekend, hier heb ik geen beeld bij	46
Diaken	2
KR-lid	10
Lid CvB/CBZ	1
Predikant	1
Preses KR	6
Scriba	26
Onvoldoende, bijna geen van de instellingen dragen voldoende bij	22
Diaken	1
KR-lid	3
Predikant	3
Preses KR	7
Scriba	8
Redelijk, niet alle instellingen dragen voldoende bij	62
Diaken	1
KR-lid	10
Lid CvB/CBZ	2
Predikant	6
Preses KR	9
Scriba	34
Zeker, alle instellingen dragen voldoende bij	32
Diaken	1
KR-lid	1
Predikant	1
Preses KR	5
Scriba	24
Eindtotaal	162

Uit deze tabel blijkt dat predikanten en kerkenraadsleden grotendeels op dezelfde lijn zitten. Waar de 46 respondenten aangeven hierbij geen beeld te hebben, is er slechts één predikant die dit aangeeft. Predikanten zijn dus beter op de hoogte.

Conclusies:

De respondenten gaven zelf een goede samenvatting/conclusie op dit onderdeel. Op de vraag of men nog eventuele opmerkingen wenst te plaatsen, reageerden **33 respondenten**. Samengevat wordt benadrukt wat in de vorige antwoorden al naar voren kwam, namelijk:

- Maar weinig mensen hebben een beeld bij de deputaatschappen. Het werk staat te ver van de gemeente.
- Sommigen komen alleen in beeld als je ze nodig hebt. Men is over het algemeen maar met circa 4 deputaatschappen bekend.
- Het is alleen merkbaar bij actuele discussies (zoals M/V).

Wat opvalt is dat men voorzichtig en respectvol is in de reacties. Dat men niet weet wat een deputaatschap doet hoeft niet te zeggen dat deze niet zou moeten bestaan of niet goed zou functioneren. Dit wordt meerdere malen genoemd.

Tot slot vroegen wij in hoeverre men inschat dat het antwoord op deze vragen representatief is voor de gemeente. **110 respondenten beantwoordt dit met JA.** 36 respondenten WETEN HET NIET en slechts 8 geven NEE aan. Deze vraag is door 8 personen overgeslagen.

b. Visie op de ORGANISATIE van ons landelijk kerkverband

In de toelichting werd aangegeven dat de Generale Synode eens per drie jaar bijeen komt. De GS beslist, op basis van rapportages, over de voortgang en de instelling/afbouw van deputaatschappen. De kerken werd gevraagd hoe men deze werkwijze op hoofdlijn beoordeelt.

Dit laat de volgende verdeling zien:

Figuur 4 Hoe beoordeelt men de organisatie van de GS en deputaten

Indien men redelijk of slecht had ingevuld werd gevraagd dit nader toe te lichten met eventuele suggesties. De gemaakte opmerkingen (52 stuks) zijn gerubriceerd in tabel 3C.

Tabel 3C : Wat men redelijk of slecht vindt aan de organisatie

	Aantal	Percentage van aantal open reacties (52)	percentage van totaal aantal reacties (162)
De GS is niet slagvaardig genoeg; vaker vergaderen en/of permanente vertegenwoordiging is beter; ook voor continuïteit	28	54 %	17 %
Verklein de organisatie (deputaatschappen samenvoegen/samenwerken/opheffen)	6	12 %	4 %
De GS staat te ver van de kerken af/gebrek aan communicatie/transparantie	6	12 %	4 %
Wordt er voldoende naar de vraag vanuit de kerken gekeken? Is alles nog wel noodzakelijk?	5	9 %	3 %
GS organisatie gaat teveel over het proces en te weinig over Geestelijke discussies	4	7 %	2 %
Synodaal is teveel centralistisch /meer overlaten aan kerken of regio's / kerken gaan toch hun eigen gang	3	6 %	2 %
Totaal	52	100 %	32 %

Conclusie: Een meerderheid is tevreden met de organisatie van de synodale organisatie. Bij degene die hier minder over te spreken zijn, komt vooral de slagvaardigheid, de omvang het van aantal deputaatschappen en de afstand tot de kerken naar voren. Een beeld dat al eerder werd geconstateerd.

c. Visie op de KOSTEN van ons landelijk kerkverband

Bij dit onderdeel verschaften wij de kerken allereerst een overzicht van de landelijke quota over de periode 2009-2015. Op de vraag hoe men deze bedragen beoordeelt in relatie tot de plaatselijke uitgaven, werd als volgt gereageerd:

Figuur 5 Hoe beoordeelt men het quotum van € 29,17 per kerklid in relatie tot plaatselijke uitgaven?

Aanvullend op het oordeel over de kosten werd gevraagd of men in de kosten wijzigingen zou willen voorstellen. Hierop werden 52 reacties gegeven waarvan **38** stuks met een op- of aanmerking, als volgt verdeeld:

Tabel 3D: Wat men vindt van de kosten van het kerkverband

	Aantal	percentage van aantal open reacties (38)	percentage van totaal aantal reacties (162)
Kosten zijn te hoog/haast niet meer betaalbaar... dit moet ook in combinatie met de verhoging VSE worden bekeken	11	29 %	7 %
Kan ik niet beoordelen (onvoldoende financieel detail om te oordelen)/ onbekendheid waarvoor we geven	9	24 %	6 %
Fijn dat er op de hoogte gelet wordt...maar verdere bezuiniging is wel noodzakelijk/ kijk naar samenwerking e.d.	8	21 %	5 %
Andere methode van quotumheffing (per belijdend lid oid)	5	13 %	3 %
Zorg dat sommige organisaties eigen broek ophouden/ eigen fondsenwerving/ alleen betalen als iets gevraagd wordt	2	5 %	1 %
Kosten zijn reëel...gewoon doorgaan	2	5 %	1 %
Afname geefbereidheid is een bedreiging voor het systeem	1	3 %	1 %
Totaal	38	100 %	24 %

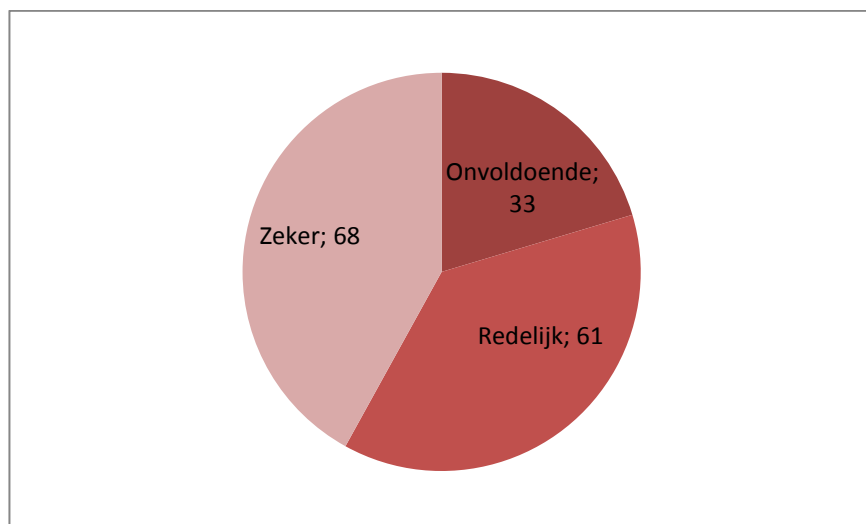
... en **14 reacties** waarbij concreet organisaties worden genoemd waarvan men van mening is daarop te bezuinigen. In al deze 14 reacties wordt de **TU** genoemd waarbij **5** in combinatie met het **Praktijkcentrum**.

Conclusie:

In het voorgaande kwam de inhoudelijke bijdrage, de organisatie en de kosten van het LANDELIJK kerkverband aan de orde. Opvallend is dat men het meest positief is over de kosten. Van de respondenten geven 65% aan de kosten reëel te vinden. Waar men kritisch is op de kosten wordt vooral verband gezocht met andere kostenposten (zoals VSE) en geadviseerd (nog) meer efficiency te halen uit samenwerking. Ook hier is een categorie vertegenwoordigd die geen beeld heeft bij dit specifieke aspect.

4. De visie over de REGIONALE organisatie van ons kerkverband

Op de vraag of men van mening is dat de classis en de PS INHOUDELIJK voldoende bijdragen aan het functioneren van de plaatselijke kerk ontstond het volgende beeld:

Figuur 6 Mening in hoeverre classis en PS inhoudelijk bijdragen aan plaatselijke kerk

Bij "redelijk" of "onvoldoende" werd gevraagd om een toelichting en eventuele suggesties.

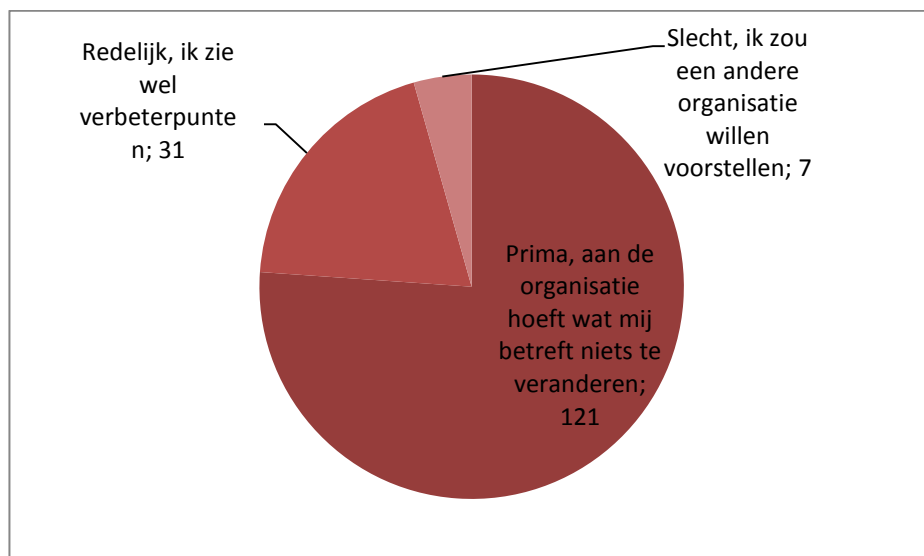
Tabel 4A: Over de PS werden 35 reacties gegeven:

	Aantal	percentage van aantal open reacties (35)	percentage van totaal aantal reacties (162)
De PS staat op grote afstand, onzichtbaar/overbodig	26	74 %	16 %
Kan ik niet beoordelen	6	17 %	4 %
Dragen niet veel/minder bij, maar wel nuttig	3	9 %	2 %
Totaal	35	100 %	22 %

Tabel 4B: Over de classis werden 47 opmerkingen gemaakt:

	Aantal	percentage van aantal open reacties (47)	percentage van totaal aantal reacties (162)
Er is te weinig samenwerking/samenbinding (op inhoudelijke en geestelijke zaken), kerken zijn eilandjes...soms grote verschillen onderling.	20	43 %	12 %
Structuur en systeem is verouderd, dingen duren te lang en vergaderingen zijn een "moetje".	10	21 %	6 %
Te weinig zicht op wat er gebeurt/ contact is minimaal/beperkt tot visitatie.	9	19 %	6 %
Te zakelijk/bestuurlijk en bezig met veel regelzaken.	8	17 %	5 %
Totaal	47	100 %	29 %

Op de vraag hoe men de werkwijze van vergaderen e.d. van classis en PS beoordeelt ontstond het volgende beeld:

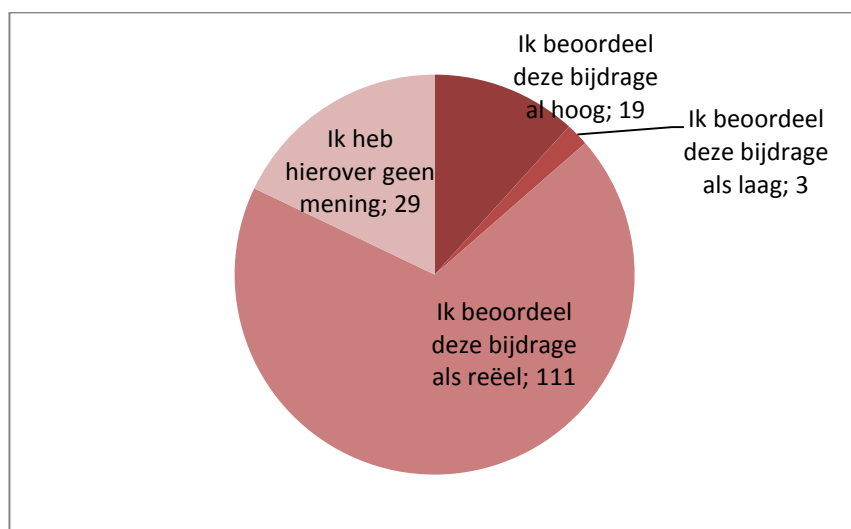
Figuur 7 Hoe men de werkwijze classis en PS beoordeelt

Conclusies: Door de respondenten werd samengevat het volgende gemeld:

- Het aantal vergaderingen moet naar beneden en/of het vergaderen moet efficiënter.
- Er kan en/of moet veel meer samengewerkt worden, alhoewel het met een steeds wisselende afvaardiging lastig is continuïteit te bieden aan langlopende processen.
- De overgang van minder PS'en veroorzaakt nog onduidelijkheid.
- Of dit model lang in leven blijft is twijfelachtig. Er zijn niet altijd mensen te vinden voor afvaardiging naar de classis.

Waar in genoemde conclusies kritische kanttekeningen worden geplaatst, is men beduidend positiever over het REGIONALE verband dan het LANDELIJKE.

Tot slot werd ingezoomd op de vraag hoe men de eventuele bijdragen aan classis/PS voor **hulpbehoevende kerken** en/of **missionaire projecten** beoordeelt.

Figuur 8 Hoe men de bijdragen aan PS/classis ervaart

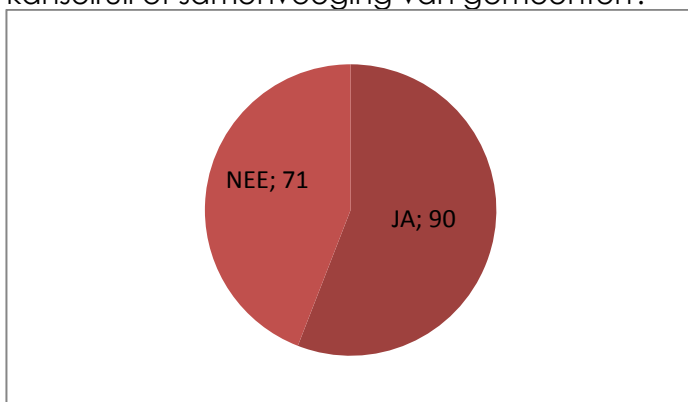
Conclusies: Over de onderlinge bijdragen in de classis/PS geeft het merendeel van de respondenten een toelichting op hun specifieke plaatselijke situatie. Een algemene conclusie is hier niet uit af te leiden. Onder de respondenten zijn 4 hulpbehoevende kerken waarvan 2 aangeven zeer dankbaar te zijn met het systeem en de andere 2 teleurgesteld in de afbouw van de classissteun.

Met name regio's met veel kleine kerken in de classis ondervinden moeite met de cumulatie van steun aan hulpbehoevende kerken en missionaire projecten.

Daartegenover worden enkele classes genoemd, bestaande uit grotere kerken, waar geen hulpbehoevende kerken zijn en waar meer wordt bijgedragen aan missionaire projecten.

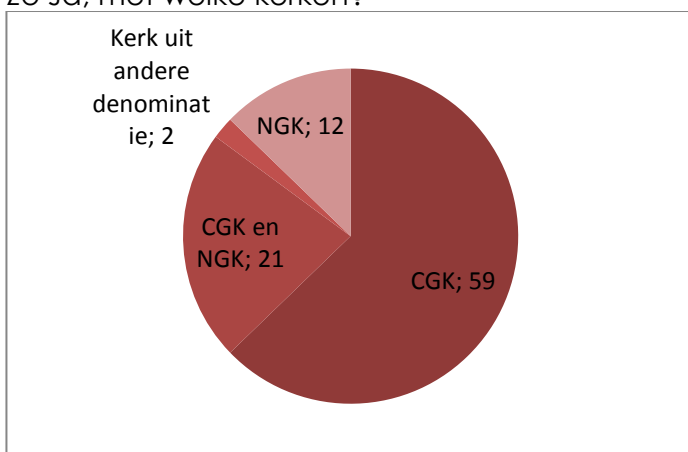
5. Tot Slot: Samenwerking en toekomstbeeld

Op de vraag: Werkt u samen met andere kerken (anders dan GKv) in termen van kanselruil of samenvoeging van gemeenten?

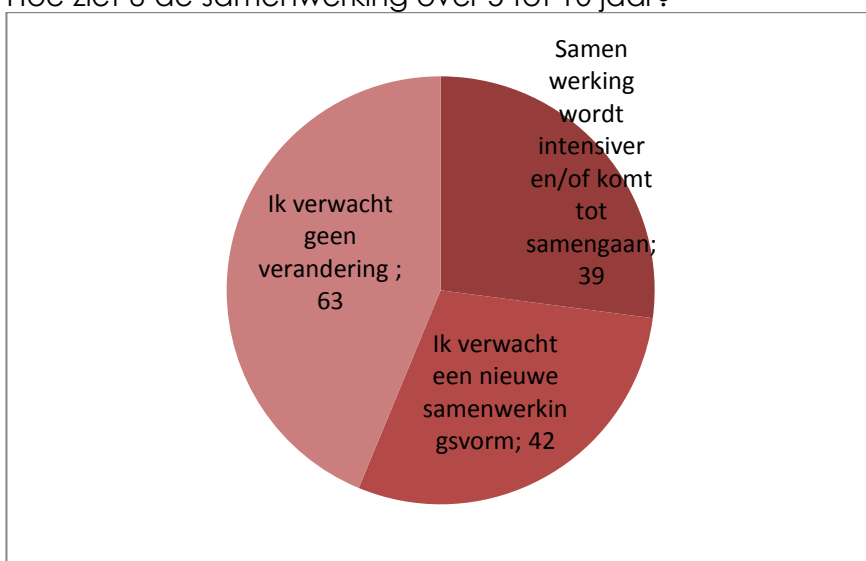
Figuur 9 Werken kerken samen met andere (niet GKv) kerken?

Zo Ja, met welke kerken?

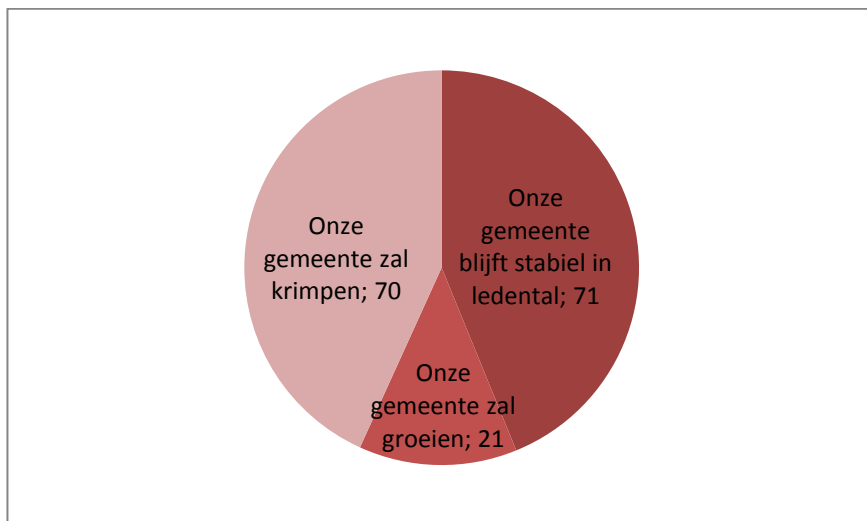
Figuur 10 Met kerken uit welke denominaties wordt samengewerkt?

Hoe ziet u de samenwerking over 5 tot 10 jaar?

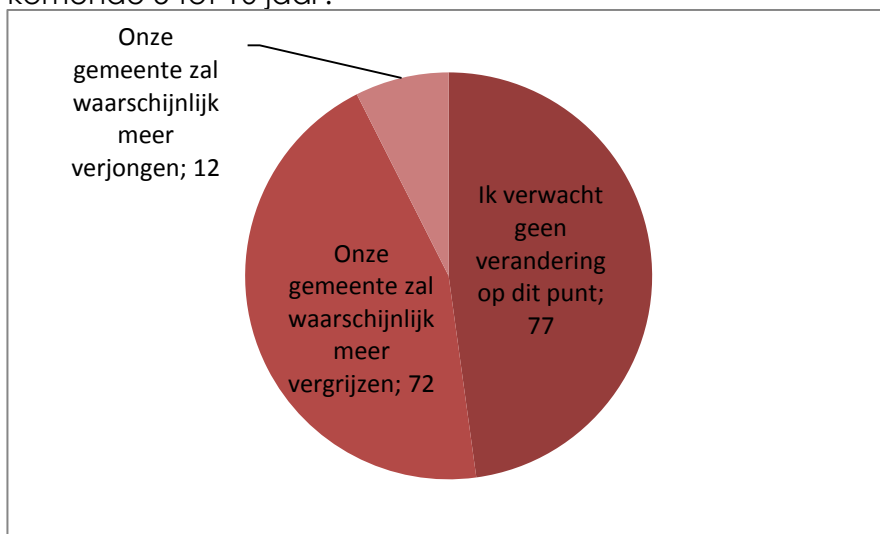
Figuur 11 Beeld van samenwerking over 5 tot 10 jaar

Wat verwacht men van de ontwikkeling van de OMVANG van de eigen plaatselijke kerk in de komende 5 tot 10 jaar?

Figuur 12 Verwachte ontwikkeling in omvang kerken

Hoe verwacht men dat de SAMENSTELLING van de plaatselijke kerk zich ontwikkelt de komende 5 tot 10 jaar?

Figuur 13 Verwachte ontwikkeling in samenstelling kerken

Van 23 respondenten ontvingen wij aanvullende opmerkingen. Hiervan zijn 16 te rubriceren (zie tabel 5A) en werden een aantal aanvullende opmerkingen gemaakt. Deze zijn onder tabel 5A weergegeven.

Tabel 5A: Aanvullende opmerkingen (gerubriceerd)

	Aantal	percentage van aantal open reacties (16)	percentage van totaal aantal reacties (162)
Pijn over de krimp/dreigende opheffing met aanklacht dat andere kerken niet te hulp schieten en/of veroorzaakt door centrering van leden rond scholen e.d.	6	38 %	4 %

toelichting op plaatselijke situatie of algemene opmerking	5	31 %	3 %
aandacht financieel...quota moeten naar beneden.	3	19 %	2 %
meer ondersteuning gevraagd voor verdere ontwikkeling samenwerkingsgemeenten..hoe om te gaan met leden uit meerdere denominaties, samenwerking verder vorm geven	2	12 %	1 %
Totaal	16	100 %	10 %

Conclusies: Het merendeel van de kerken werkt samen met een CGK en/of NGK gemeente. Daarbij wordt nadrukkelijk de verwachting uitgesproken dat samenwerking verder zal intensiveren of dat er nieuwe vormen van samenwerking in de toekomst worden aangegaan. De twee voornaamste aanjagers hierbij zijn de krimpende en vergrijzende kerken (figuur 12 en 13).

Aanvullende opmerkingen:

Respondenten hadden de mogelijkheid, aan het einde van de vragenlijst, nog enkele aanvullende opmerkingen te maken. Samengevat:

- Samenwerking en verbinding moet gezocht worden op plaatselijk en regionaal niveau. Krimpende kerken kunnen langer bestaan als men bereid is op meer punten regionaal samen te werken.
- Voor plaatselijke eigenheid moet voldoende ruimte blijven.
- De inzet/verbintenis van predikanten is niet meer van deze tijd. Meer roulatie of regionale samenwerking.

Bevindingen en vervolg:

De bevindingen uit deze rapportage zijn in het deputaatschap Kerkelijke Lasten besproken en verwerkt in de context van andere onderzoeken die gedaan zijn. Deputaten rapporteren hierover in het najaar 2016 aan de Generale Synode.

6 Uitkomst enquête onder deputaatschappen over deputaatschappen

34

De vragen en antwoorden (samengevat)

In een bijlage bij een brief d.d. 18 november 2015 zijn door DKL aan alle landelijke deputaatschappen de onderstaande vragen gesteld. In cursief en kader zijn bij elke vraag de gegeven antwoorden samengevat.

Bij de in vraag 1 genoemde enquête gaat het om een vragenlijst die eerder in 2015 vanuit SKW aan alle kerken is voorgelegd.

Deputaten kerkelijke lasten ontvangen van u graag een eerste indruk/reactie op in ieder geval de volgende punten:

1. De in de enquête van DKL opgenomen hoofdvragen betreffende landelijke deputaatschappen. Graag uw mening over de betreffende vragen. Het ging daarbij om de volgende vragen:
 - de inhoudelijke bijdrage van uw deputaatschap aan het functioneren van plaatselijke gemeenten;

Een grote meerderheid geeft aan een bijdrage te leveren aan het werk van de plaatselijke kerken. Daarbij een duidelijk onderscheid in reactief (op afroep/bij nood) en proactief (adviserend).

Een kleinere groep richt zich duidelijk als staf- of adviesorgaan op de GS.

- de wijze van werken waarin de GS op basis van rapportages beslist over voortgang en instelling/afbouw van deputaatschappen;

Deputaten zijn veelal positief over de gang van zaken. Wel worden diverse suggesties gedaan en kritische punten genoemd. De suggesties zijn te herleiden op behoefte aan een gezamenlijke strategische visie op doelen en prioriteiten en op versterking van de efficiency bij bestuur en organisatie. In dit verband wordt wel de instelling van een klein lichaam bepleit dat op deze punten verantwoordelijk is voor begeleiding en zo nodig aansturing van de deputaatschappen.

- een oordeel over de landelijke kosten in relatie tot de eigen plaatselijke kosten en welke wijzigingen nodig/mogelijk worden geacht.

Deze vraag werd verschillend geïnterpreteerd waardoor de antwoorden divers waren en daaruit geen algemeen beeld valt af te leiden.

2. Wat is het karakter van de werkzaamheden van uw deputaatschap: staf/beheer – structureel/(semi-)permanent – project/studie – gericht op plaatselijke kerken/gericht op de landelijke organisatie?

Alle deputaatschappen nemen een heldere positie in. Het karakter wordt goed onderbouwd.

3. Maakt uw deputaatschap wel of niet gebruik van betaalde krachten? Op basis van welke kernoverweging hebt u deze keuze gemaakt?

Ongeveer de helft van het aantal deputaatschappen maakt gebruik van betaalde krachten waarbij drie daartoe behorende organisaties ook deels extern gefinancierd worden (TU, ZHT/DVN, PC).

4. Is uw deputaatschap overgegaan tot instelling van een steunpunt voor kerken en/of kerkleden? Werkt dit steunpunt met betaalde krachten of (ook) met vrijwilligers? Worden diensten verricht/adviezen verstrekt tegen betaling of zijn ze gratis? Op basis van welke kernoverwegingen hebt u deze keuzen gemaakt?

Aan deputaatschappen gekoppelde steunpunten en/of dedicated betaald personeel zijn BBK, GDD, DE/Liturgie, DAO, DHB, E&M en F&B. Antwoorden waren meer een verdieping op vraag 3. Daarbij enkele suggesties over verdienmodel, organisatie en bestuur. Een belangrijk punt betreft de vraag of alle activiteiten op aanvraag/afroep niet moeten worden betaald door de vragende partij, en zo niet waar dan de scheidslijn moet liggen

5. Wat is uw visie op samenwerkingsmogelijkheden met andere landelijke deputaatschappen binnen de GKv. Ziet u op dit punt specifieke mogelijkheden of koestert u op dit punt specifieke wensen?

Er bestaan al vele vormen van samenwerking welke goed verklaarbaar zijn. Daarbij worden enkele suggesties gedaan voor verdere samenwerking met meerdere partijen. Ontwikkelen van meer integrale visies kan worden bevorderd door vaste overlegvormen binnen taakvelden, bijv. internationalisering, ondersteuning plaatselijk niveau, missionaire activiteit, hulpverlening in conflictsituaties.

6. Wat is uw visie op bestaande samenwerking c.q. samenwerkingsmogelijkheden met verwante deputaatschappen/commissies binnen CGK, NGK en/of andere kerkverbanden.

Waar mogelijk (en logisch) wordt al buiten de kerkgrenzen samengewerkt of bevindt een mogelijke samenwerking zich in de oriëntatiefase.

7. Wat zijn uw uitdagingen (inhoudelijk zowel als financieel) voor de komende jaren? Wat is uw visie daarop? Welke onderdelen van uw werk zijn permanent en welke eindig?

Veel antwoorden zijn gericht op het uitvoeren van de bestaande opdracht. Hierin komen weinig vernieuwende uitdagingen naar voren. Veel deputaatschappen zitten op de lijn "meer van hetzelfde". Niemand spreekt over afbouw. Een groot traject betreft de mogelijke vorming van de GTU.

8. Ziet u voor uw deputaatschap samenwerkingsmogelijkheden met bijzondere kerkelijke organisaties en kerkelijke instellingen (KO artikel E68)?

Veel deputaatschappen antwoorden ontkennend. Enkele zien mogelijkheden voor overleg, bijv. om ervaringen in het veld te verbinden met toerustende organen. genoemd.

9. Ziet u voor uw deputaatschap samenwerkingsmogelijkheden met christelijke organisaties van niet-kerkelijke aard?

Hier worden enkele suggesties genoemd, bijv. op het vlak van gemeentestichting, op diaconaal terrein en rond eredienst/liturgie.

Mogelijke indeling domeinen

Zoals gezegd stellen deputaten kerkelijke lasten voor om de deputaatschappen met een structureel karakter domeingewijs te clusteren. Deputaatschappen voor een speciaal onderzoek/project vallen buiten deze domeinen.

Deputaten stellen voor een vijftal domeinen te vormen. Hieronder volgen de domeinen, de binnen de domeinen vallende deputerentaken en de binnen de domeinen vallende (huidige) deputaatschappen.

Domein kerkelijk bureau

Taken:

- Bewaken structuur en uitvoering generale organisatie
- Financiën, advies en controle
- Evalueren deputaatschappen binnen de opdracht van de GS
- Organiseren en structureren GS

Huidige deputaatschappen:

- Financiën en beheer
- DAO
- Organisatie GS

Domein kerkelijk leven

Taken:

- Beoordelen en uitvoeren van activiteiten die het kerkelijk leven ondersteunen
- Advies aan GS over uitbreiding of inperking taken deputaatschappen (nut en noodzaak)
- Uitvoering binnen de randvoorwaarden van de GS
- Maximale vormen van samenwerken met gelieerde kerkgenootschappen

Huidige deputaatschappen (waar nodig inclusief steunpunten, meldpunten e.d.):

- Kerkorde
- Bemiddeling en begeleiding
- Commissie van Beroep predikantszaken
- Raad van Advies huwelijk en echtscheiding
- Hoger beroep
- Liturgie en kerkmuziek
- Mediazaken
- Pastorale zorg aan doven en slechthorenden
- Geestelijke verzorging militairen
- Seksueel misbruik in kerkelijke relaties
- Generaal diaconaal deputaatschap
- Evangelie en moslims
- Hulpbehoevende kerken
- Relatie kerk en overheid

Domein opleiding en vorming

Taken:

- Opleiding predikanten en kerkelijk werkers
- Bewaken en onderhouden gereformeerde (theologische) wetenschap, zowel zuiver als toegepast
- Ondersteunen gemeenten in opbouw/vorming
- Bewaren en bewaken archieven
- Steun hulpbehoevende studenten ThUK
- Maximale vormen van samenwerken met gelieerde kerkgenootschappen

Huidige deputaatschappen e.d.:

- Raad van Toezicht en Curatorium Theologische Universiteit Kampen
- Praktijkcentrum
- Archief- en documentatiecentrum (ADC)

Domein buitenland en missie

Taken:

- Initiëren en organiseren zending- en evangelisatieprojecten
- Creëren en stimuleren betrokkenheid kerkleden
- Coördineren internationale contacten/samenwerking
- Maximale vormen van samenwerken met gelieerde kerkgenootschappen

Huidige deputaatschappen:

- Zending, hulpverlening en training
- Aanvullende steun missionaire projecten
- Betrekkingen buitenlandse kerken (BBK)

Domein kerkelijke eenheid

Taken:

- Samensprekingen en contacten met gelieerde kerkgenootschappen op landelijk niveau
- Bevorderen samensprekingen, contacten en samenwerking op plaatselijk en regionaal niveau met daarvoor in aanmerking komende kerken/kerkgenootschappen

Huidige deputaatschappen

- Kerkelijke eenheid